

Zasedání Zastupitelstva Ústeckého kraje

Do zasedání ZÚK

Bod programu: 13.4

20. zasedání zastupitelstva konané dne 24. 6. 2019

Věc:

Postup vypořádání dopravních karet DÚK vydaných dopravcem BusLine a.s.

Materiál na stůl: ☒

Důvod předložení:

Podání informace ohledně dopravních karet DÚK vydaných dopravcem BusLine a.s. (TD BUS a.s., Witbystar a.s.), který ukončil svou činnost. Předložení návrhu ZÚK pro vypořádání s pohledávkami tohoto dopravce.

Nárok na rozpočet:

Odhadem do 1,3 mil. Kč zůstatky na elektronických peněženkách a do 700 tis. Kč úhrada vydání nových dopravních karet DÚK, bude hrazeno z rozpočtové položky odboru DS

Projednáno:

Rada ústeckého kraje

Dne: 19. 6. 2019 **Pro:** **Proti:** **Zdržel se:** **Č. usnesení:**

Přílohy:

13.4-1	Název:	bod 13.4 příloha 1.pdf	Veřejný příslib – přistoupení k závazku, bezúplatná úhrada	☒ U
13.4-2	Název:	bod 13.4 příloha 2.pdf	Přijetí veřejného příslibu ve variantě: a) Přijetí peněžní hotovosti a přijetí daru b) Přijetí peněžní hotovosti c) Přijetí daru	☒ U
13.4-3	Název:	bod 13.4 příloha 3.pdf	Posouzení převzetí závazků od dopravce TD BUS, a.s. Ústeckým krajem zpracované JUDr. Michaelem Kinclem dne 28. 4. 2019 v Blansku	☐ U

Návrh na usnesení:

Zastupitelstvo Ústeckého kraje

A) si vyhrazuje

1. z důvodu jednoznačné právní jistoty, ve smyslu § 37 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, rozhodování o vydání peněžních prostředků evidovaných v elektronické peněžence na bezkontaktních čipových kartách Dopravy Ústeckého kraje, jejichž vydavatelem je dopravce Witbystar a.s. (dříve BusLine a.s.) jejich uživatelům (cestujícím) jakožto plnění za dopravce Witbystar a.s.

2. z důvodu jednoznačné právní jistoty, ve smyslu § 37 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, rozhodování o bezplatné úhradě (daru) ceny za vydání nové bezkontaktní čipové karty Dopravy Ústeckého kraje Ústeckým krajem za uživatele původních bezkontaktních čipových karet Dopravy Ústeckého kraje, jejichž vydavatelem je dopravce Witbystar a.s. (dříve BusLine a.s.);

B)

1. o přistoupení k závazku a vydání peněžních prostředků evidovaných v elektronické peněženice na bezkontaktních čipových kartách Dopravy Ústeckého kraje, jejichž vydavatelem je dopravce Witbystar a.s. (dříve BusLine a.s.) jejich uživatelům (cestujícím) jakožto plnění za dopravce Witbystar a.s. v rozsahu a za podmínek uvedených ve veřejném příslibu dle bodu C) tohoto usnesení
 2. o bezplatné úhradě (daru) ceny za vydání nové bezkontaktní čipové karty Dopravy Ústeckého kraje Ústeckým krajem za uživatele původních bezkontaktních čipových karet Dopravy Ústeckého kraje, jejichž vydavatelem je dopravce Witbystar a.s. (dříve BusLine a.s.) v rozsahu a za podmínek uvedených ve veřejném příslibu dle bodu C) tohoto usnesení;
-

C)

obsah veřejného příslibu, jeho podmínek včetně jeho přijetí dle přílohy č. 1 a 2 k tomuto usnesení.

Důvodová zpráva:

Dopravní společnost BusLine a.s. později TD BUS a.s. a nyní Witbystar a.s. (dále jen „BusLine“) k 14. 1. 2019 definitivně ukončila zajišťování dopravní obslužnosti v Ústeckém kraji. Provoz dopravní obslužnosti byl v posledních třech oblastech pak zajištěn ostatními či novými dopravci. V integrovaném dopravním systému (dále jen „IDS“) však zůstaly v oběhu dopravní karty Doprav Ústeckého kraje (dále jen „DÚK“), jejichž vydavatelem je BusLine.

Vzájemné vypořádání tržeb a elektronických peněz mezi dopravci je zajišťováno zúčtovacím centrem ČSAD SVT Praha, s.r.o. (dále jen „SVT“). Všechny křížové obchodní transakce mezi dopravci SVT měsíčně zpracuje a vystaví dopravcům faktury. Skutečně však SVT křížové transakce vykrátí (započte) a dopravcům pošle nebo od nich požaduje jen přebytek pokrácené částky. Platby jsou po BusLine požadovány v případě, kdy vybíjení elektronických peněženek je vyšší než nabíjení. Od února 2019 přestal BusLine plnit své závazky vůči SVT. Z tohoto důvodu SVT oznámilo, že přistoupí k vyloučení BusLine ze vzájemného zúčtování. To způsobí, že další závazky a pohledávky dopravců vůči BusLine již nebude SVT zúčtovávat a ostatním dopravci si je budou muset vyúčtovat napřímo. Odbor DS vyjednal s SVT, že se termín vyřazení BusLine ze zúčtování posunul až na 1.7.2019. Dopravci rovněž vyzvali SVT, aby rovněž k 1.7.2019 byly dopravní karty BusLine dány na blacklist. Tak dojde k zablokování dopravních karet BusLine a nové pohledávky již vznikat nebudou. Karty dopravce BusLine nebudou v rámci IDS akceptovány. Pohledávky v rámci SVT vůči BusLine do května 2019 činí 66.778,79 Kč, tako částka se k 30.6.2019 ještě navýší.

BusLine vydal 14 tis. bezkontaktních čipových karet. Uživatelům těchto karet BusLine od 1.7.2019 bude znemožněno jejich použití. Dopravní karta má svou časovou platnost 5 let a její vydání je zpoplatněno 95 Kč. Dopravní kartu lze používat dvěma způsoby. Jako nosič elektronické jízdenky a jako elektronickou peněženku pro úhradu papírových či elektronických jízdenek. Od 1.7.2019 tak bude cestujícím znemožněno využívat již zakoupené časové elektronické jízdenky jejichž časová platnost přesahuje 1.7.2019. Dále bude cestujícím znemožněno vyčerpání zbylých peněz z elektronické peněženky.

Zabránění poškození cestujících - uživatelů dopravních karet BusLine lze vyřešit ve dvou fázích. 1. fáze se týká elektronických časových jízdenek, jejichž platnost přesahuje 1.7.2019. 2. fáze se týká zůstatků na elektronických peněženkách a vydání nových dopravních karet DÚK ostatními dopravci DÚK.

Úvodem upozorňujeme, že doporučení vyhnout se poškození cestujících je v zájmu kraje, neboť cestující využili produkt propagovaný a vlastně zaštitěný krajem od dopravce, kterého v soutěži vybral kraj.

1. fáze umožní nahradit cestujícím nedočerpanou časovou elektronickou jízdenku. Jedná se přibližně o 1.300 cestujících převážně z Děčína a blízkého okolí. Odbor DS zajistil výtisk předtištěných papírových duplikátů (na zabezpečeném papíře pro výdej jízdenek) a jejich distribuci na všechny předprodeje dopravců. Výdej papírových duplikátů začne 17. 6. 2019 a bude probíhat do 13. 9. 2019. Odbor DS v týdnu 17. - 21. 6. 2019 vypomůže s výdejem v Děčíně, kde se očekává největší nápor.

2. fáze náhrada zůstatků na elektronických peněženkách a úhrada za vydání nových dopravních karet u ostatních dopravců je navržena formou přistoupení k závazku a daru občanům od Ústeckého kraje. O této možnosti však musí být rozhodnuto Zastupitelstvem Ústeckého kraje. Původní peníze nabitě cestujícími na elektronické peněženky jsou uloženy na bankovním účtu dopravce BusLine a ostatní dopravci k nim nemají přístup. Proto nelze cestujícím peníze z elektronických peněženek vyplatit zpět.

Termín pro zahájení vyplácení darů na pobočkách dopravců bude nejdříve 15.7.2019. Za kraj budou v této věci pověřeni dopravci. Z technických důvodů dopravci DÚK nebudou schopni od 1.7.2019 přečíst údaje na zablokovaných dopravních kartách DÚK vydaných dopravcem BusLine (informace od samotných dopravců DÚK). Informace o zůstatcích na EP ke 30.6.2019 se dozvíme z dat zúčtovacího centra, nejprve však musí dopravci DÚK odeslat do zúčtovacího centra svá data. Proto je předběžný termín stanoven na 15.7.2019. Vypořádání daru občanům bude ukončeno v pátek 13.9.2019.

Postup pro přijetí veřejného příslibu cestujícím s dopravní kartou DÚK vydanou dopravcem BusLine bude detailně popsán v samostatném sdělení. Pro přijetí veřejného příslibu cestující nemusí doložit certifikát k vydané dopravní kartě DÚK dopravcem BusLine. Cestující vyplní prohlášení o přijetí veřejného příslibu a stvrdí jej svým podpisem. Prohlášení o přijetí veřejného příslibu bude obsahovat 2 položky: zůstatek na EP a úhrada ceny za vydání nové dopravní karty DÚK. Je na cestujícím, zda využije obě položky. Dopravní karta DÚK vydaná dopravcem BusLine musí být v okamžiku přijetí příslibu ještě platná! Datum platnosti je uvedeno na zadní straně karty.

Pokud si cestující v měsíci červnu již sám zakoupil novou dopravní kartu DÚK a tu původní vydanou dopravcem BusLine stále má, bude mu po předložení původní dopravní karty DÚK vyplacen dar ve výši 95 Kč (cena vydání nové karty).

K zabránění možnému dvojímu vydání peněz za elektronické platební prostředky a vydání dvojího duplikátu bude po přijetí veřejného příslibu cestujícím dopravní karta DUK vydaná dopravcem BusLine viditelně znehodnocena (ustřížením rohu karty, včetně přestřížení obvodové antény)! Takto znehodnocená karta musí být vrácena cestujícímu! Cestující jí může nadále používat ve spojení s vydaným duplikátem elektronické časové jízdenky.

Odbor DS doporučuje provedení veřejného příslibu za neprojeté elektronické peníze a za náklady spojené s vydáním nové karty DUK. Postup je technicky proveditelný a je zabezpečen proti zneužití.

Pro posouzení možnosti krajů poskytnout prostředky ze svého rozpočtu na úhradu peněžních prostředků vydaných za elektronické platební prostředky evidovaných v elektronické peněžence na bezkontaktních čipových kartách Dopravy Ústeckého kraje, jejichž vydavatelem je dopravce BusLine jejich uživatelům (cestujícím) jakožto plnění za dopravce BusLine a poskytnutí daru ve formě úhrady cena za vydání nové bezkontaktní čipové karty DÚK, je nutné nejprve vyjít ze zákona o krajích, a to z ustanovení § 2 odst. 1 zák. č. 129/2000 Sb., zákona o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. o krajích“), podle kterého kraj spravuje své záležitosti samostatně, v samostatné působnosti. Podle ustanovení § 14 odst. 1 zák. o krajích do samostatné působnosti kraje patří záležitosti, které jsou v zájmu kraje a občanů kraje, pokud nejde o přenesenou působnost kraje. Postup krajů při zajišťování dopravní obslužnosti veřejnými službami v přepravě cestujících veřejnou drážní osobní dopravou a veřejnou linkovou dopravou (dále jen „zajišťování dopravní obslužnosti“) se řídí zákonem č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších změn (dále jen „zákon o veřejných službách v přepravě cestujících“).

Mezi základní úkoly kraje patří zajištění dopravní obslužnosti území kraje, čímž se rozumí zajištění přiměřené dopravy po všechny dny v týdnu z důvodu veřejného zájmu, především do škol, do úřadů, k soudům, do zdravotnických zařízení poskytujících základní zdravotní péči a do zaměstnání, včetně dopravy zpět, což přispívající k trvale udržitelnému rozvoji územního obvodu kraje. Ústecký kraj při zajišťování dopravní obslužnosti provozuje sám či prostřednictvím třetích osob (dopravců zúčastněných v systému integrovaného dopravního systému DÚK a SVT) elektronický systém plateb a odbavení cestujících. V souladu s ustanovením § 7 zákona o veřejných službách v přepravě cestujících kraj musí zajistit propojitelnost systémů, jejich zařízení a technologii s elektronickým systémem plateb a odbavením cestujících. Toto ustanovení toliko kraji ukládá povinnost zajišťovat propojitelnost tohoto systému vůči odbavení cestujících.

Dané ustanovení v sobě obsahuje pojem „odbavení cestujícího“, kdy tento pojem je potřeba vyložit, tak, že se tím rozumí i činnosti, které předcházejí uzavření smlouvy o přepravě osob jako je např. „nabití elektronické peněženky“. Smlouva o přepravě osob je pak uzavřena mezi dopravcem a cestujícím (ust. § 2550 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, /dále jen „obč. zák.“). Zákon o veřejných službách v přepravě cestujících a nařízení vlády č. 295/2010 Sb., o stanovení požadavků a postupů pro zajištění propojitelnosti elektronických systémů plateb a odbavení cestujících pouze stanovuje technické požadavky na elektronické systémy plateb, které zabezpečí kraj. Právními vztahy, které vznikají při využívání elektronického systému plateb a odbavení cestujících, tj. vztahy mezi cestujícími a dopravci, zákon o veřejných službách v přepravě cestujících neřeší.

Jak již bylo uvedeno platba jízdenky a proces odbavení cestujícího je vztahem mezi cestujícím a dopravcem, který směřuje k uzavření přepravní smlouvy podle obč. zák. Ústecký kraj jakožto objednatel dopravy neuzavírá smlouvu o přepravě osob s cestujícím, ale uzavírá smlouvu s dopravcem na zajištění veřejných služeb v přepravě cestujících ve prospěch cestujícího. Podle čl. 7 odst. 9 Smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících veřejnou linkovou dopravou k zajištění dopravní obslužnosti Ústeckého kraje uzavřené mezi Ústeckým krajem a BusLine (dále jen „smlouva o veřejných službách v přepravě“) je pak dopravce povinen provádět odbavování cestujících podle principů daných v příloze č. 4. Tato příloha nastavuje pravidla čipových karet a systému elektronického odbavování, tj. podmínky a pravidla při vydávání, používání, akceptaci či blokaci bezkontaktní čipové karty Dopravy Ústeckého kraje (dále jen „BČK DÚK“). Vztah cestujícího k BČK DÚK vzniká mezi dopravcem a cestujícím a je řešen Smlouvou o využívání bezkontaktní čipové karty Dopravy Ústeckého kraje a Podmínkách pro vydání a užívání bezkontaktní čipové karty integrovaného dopravního systému Dopravy Ústeckého kraje (dále jen „Podmínky“), kdy na toto smluvní ujednání dopadá zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů. Smlouva (v podobě schválené žádosti) a Podmínky vrácení peněžitých prostředků neřeší. Zákon o platebním styku upravuje nárok na vydání peněžitých prostředků uživateli karty po zániku dopravcova povolení k činnosti

vydané ČNB. Samotná smlouva o veřejných službách v přepravě v příloze č. 4 čl. IV. odst. 3 písm. m) pouze upravuje situace, kdy dopravce nevydá peníze uživateli podle zákona o platebním styku, tedy poruší zákon, pak je teprve možné se „hojit“ na bankovní záruce poskytnuté dopravcem, kdy lze peníze vyplatit cestujícím místo dopravce.

Nastavený systém elektronického platebního systému týkající se BČK DÚK, kdy jejich vydáváním byli pověřeni dopravci a jsou taktéž majiteli těchto karet, předpokládá, že v případě ukončení vztahu založeného smlouvou o veřejných službách v přepravě (příloha č. 4 čl. IV. odst. 3 písm. q) budou tyto karty používány do konce jejich platnosti, dojde však dopravcem k předání informací o těchto kartách zejména o zůstatcích na elektronické peněženice a o časových jízdenkách a zároveň dojde k převedení veškeré hotovosti ve výši celkového zůstatku elektronických platebních prostředků vložených na BČK DÚK (dále jen „hotovost“). Ústecký kraj by poté řešil za dopravce životní cykly čipových karet. V řešeném případě dopravce BusLine svou povinnost nesplnil.

Nesplněním závazku převedení hotovosti došlo k přerušení poskytování veřejných služeb v přepravě cestujících a k ohrožení elektronického odbavovacího systému. Dopravce ohrozil funkčnost IDS DÚK ohledně spravedlivé distribuce plateb mezi jednotlivými dopravci zapojenými do IDS. Nelze nadále v systému ponechat rizikového dopravce a spravedlivě požadovat po ostatních dopravcích, aby nesli jeho závazky. Dopravce BusLine již v systému IDS na základě změn smluvních přepravních podmínek DÚK platných od 1. 4. 2019 nefiguruje, kdy tomuto předcházelo ukončení smluvního závazku založeného smlouvou o veřejných službách v přepravě. Neakceptaci čipových karet vydaných BusLine v systému IDS a v zúčtovacím centru prováděným SVT dojde k přímému dopadu na cestující. Jednak nepůjde využít jejich elektronické platební prostředky k platbě jízdného, které předtím svěřili vyloučenému dopravci a dále jim vzniknou nové náklady za vydání nové čipové karty, když se rozhodnou i nadále využívat elektronický odbavovací systém.

Co se týká vztahu mezi cestujícím a dopravcem jde o soukromoprávní vztah, kdy spory v souladu s ustanovením § 12 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, je kompetentní řešit soud, nebo v některých případech také finanční arbitr. Finanční arbitr je oprávněn rozhodovat spory v případech stanovených § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (např. spor mezi uživatelem karty jakožto spotřebitelem a vydavatelem elektronických peněz při vydávání a zpětné výměně elektronických peněz).

Kraj prostřednictvím IDS koordinuje dopravu ve svém územním obvodu. V dané situaci prostřednictvím provozování elektronického odbavovacího systému v rámci IDS vznikla potřeba náhrady za vykonání závazků v rámci veřejné služby, neboť jeho další fungování předpokládalo bezproblémové předání hotovosti vážící se k čipovým kartám, což se však nestalo a proto nyní nastala potřeba provést vhodné opatření, aby mohlo dojít k dalšímu celistvému fungování veřejné služby v přepravě.

Kraj je oprávněn v rámci své samostatné působnosti poskytnout prostředky z majetku kraje na úhradu peněžních prostředků evidovaných v elektronické peněženice na bezkontaktních čipových kartách DÚK, jejichž vydavatelem je dopravce BusLine, jejich uživatelům (cestujícím) jakožto plnění za dopravce BusLine. Nelze však tímto jednáním vyloučit určitou výhodu pro BusLine z veřejných prostředků, čímž by mohlo dojít k nedovolené veřejné podpoře. Plněním za BusLine dojde v jeho majetku ke snížení pasiv. Je tedy na kraji, aby tyto pohledávky následně vymáhal, v tomto případě, pak kraj by žádnou výhodu neposkytl.

Kraji ani cestujícím zákon nezakazuje uzavření dohody, na základě které jim kraj uhradí hotovost a zároveň poskytne prostředky na úhradu ceny za vydání nové čipové karty. Vynaložení prostředků z majetku kraje lze považovat za hospodárné a účelné, jelikož prostředky jsou vynakládány v souladu s prioritními zájmy a úkoly kraje.

Pro úplnost uvádíme, že odbor LP se při přípravě tohoto materiálu obrátil na JUDr. Michala Kincla, externího poradce v oblasti veřejné podpory, za účelem k posouzení převzetí závazků dopravce BusLine Ústeckým krajem a úhrady závazků za tržby BusLine z nabíjení elektronických peněženek a prodlužování kupónů pro jiné subjekty z rozpočtu Ústeckého kraje a souladu tohoto postupu s pravidly veřejné podpory. Externí poradce se rovněž vyjadřoval k převzetí pohledávek od dopravců, které mají vůči BusLine.

Z vypracovaného posouzení vyplynul závěr, že zamýšleným postupem dojde k naplnění znaků veřejné podpory, neboť:

- jsou poskytovány veřejné prostředky (z rozpočtu kraje),
- jde o zvýhodnění určitého podniku, tedy jednotlivých dopravců, kteří mají pohledávky vůči BusLine, když lze předpokládat, že v situaci, kdy BusLine není schopen plnit, by se samy obtížně domohly svých pohledávek.

Taktéž jde o zvýhodnění samotného BusLine, když kraj případně nebude požadovat žádnou náhradu za převzetí dluhu.

- je zde hrozba narušení hospodářské soutěže, když již samotná výhoda z veřejných prostředků může ovlivnit tržní vztah,

- je zde možnost potenciálního ovlivnění obchodu mezi členskými státy EU, neboť i lokální aktivity mohou ovlivnit tento obchod.

Dále ze stanoviska plyne doporučený postup, kdy se jeví jako nejbezpečnější aplikovat pravidla de minimis podle nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie. Uvedenou analýzu je předkládáme v příloze č. 3.

Formy veřejné podpory nejsou taxativně vymezeny v uvedeném nařízení. Lze tedy opatření, které reaguje na ohrožení nefunkčnosti fungování IDS ohledně spravedlivé distribuce plateb mezi jednotlivými dopravci zapojenými do IDS, učinit formou k přistoupení k dluhu.

Materiál byl zpracován společně jak odborem dopravy a silničního hospodářství, tak odborem legislativně právním.

Zpracoval / konzultoval:

Ing. Jindřich Franěk
vedoucí odboru dopravy a silničního
hospodářství

Předkládá:

Ing. Jindřich Franěk (vedoucí odboru)

Schvalovací cesta:

1	Ing. Jindřich Franěk (vedoucí odboru)	 Ing. Jakub Jeřábek 19. 6. 2019
2	Jaroslav Komínek (uvolněný zastupitel)	 Jaroslav Komínek 19.6.2019

Podpis zpracovatele:

 Ing. Jakub Jeřábek 19. 6. 2019